

Udskriftsdato: 30. december 2025

CIR1H nr 9503 af 17/06/2019 (Gældende)

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Udlandsophold som bringer et barns sundhed eller udvikling i alvorlig fare

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: CMS VB 7560

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Udlandsophold som bringer et barns sundhed eller udvikling i alvorlig fare

1. Overblik og tjekliste

2. Politiets efterforskning og sagsbehandling

3. Forberedelse

4. Jura

4.1. Straffelovens § 215 a

§ 215 a blev indsat i straffeloven ved lov nr. 1542 af 18. december 2018 og trådte i kraft 1. januar 2019. Herved blev der tilvejebragt hjemmel i straffeloven til, at en forælder kan straffes, hvis vedkommende sender sit barn til udlandet til forhold, som bringer barnets sundhed eller udvikling i alvorlig fare, eller lader sit barn tage del i sådant udlandsophold.

Der henvises i det hele til pkt. 2.3 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. 22 af 3. oktober 2018 samt de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 5.

Domfældelse for overtrædelse af straffelovens § 215 a forudsætter, at forælderen har haft det fornødne forsæt. Dette forsæt kan foreligge i forbindelse med, at barnet eller den unge tager afsted på udlandsrejsen, som bringer dennes sundhed eller udvikling i alvorlig fare. Bestemmelsen vil i det tilfælde være overtrådt på det tidspunkt, barnet eller den unge har forladt sit sædvanlige bopæls- eller opholdssted i Danmark for at begive sig på rejsen.

Forsættet kan også opstå undervejs i forløbet, hvis forældrene f.eks. først senere, men inden opholdets ophør, får kendskab til, at rejsen bringer barnets eller den unges sundhed eller udvikling i fare, og fortsat lader barnet eller den unge tage del i rejsen.

Der skal føres bevis for, at udlandsopholdet medfører eller har medført alvorlig fare for barnets sundhed eller udvikling, og at forælderen eller forældrene havde kendskab til de forhold, som denne alvorlige fare udspringer af i overensstemmelse med den almindelige forsætsvurdering.

4.1.1. Hvem omfatter bestemmelsen

Straffelovens § 215 a finder anvendelse på forældre til børn og unge under 18 år. Det omfatter barnets og den unges juridiske forældre, dvs. de personer, der i retlig forstand har moderskab, faderskab eller medmoderskab til barnet, herunder adoptivforældre. Det bemærkes, at det ikke er afgørende, hvem der har forældremyndigheden. Bestemmelsen finder således også anvendelse på en forælder, som ikke har del i forældremyndigheden.

Bestemmelsen omfatter børn og unge, der har dansk indfødsret, er bosat i den danske stat eller har lignende fast ophold her i landet.

4.1.2. Begrebet sundhed og udvikling

Det følger af forarbejderne til straffelovens § 215 a, at begrebet ”sundhed og udvikling” skal forstås i overensstemmelse med begrebet i servicelovens § 58, stk. 1. En alvorlig fare for barnets sundhed og udvikling kan f.eks. være mishandling eller andre alvorlige overgreb samt svigtende omsorg, herunder såvel egentlig vanrøgt som utilstrækkelig opfyldelse af barnet eller den unges basale behov for f.eks. mad, undervisning eller lægelig behandling.

Ved vurderingen af, om der foreligger en alvorlig fare for barnets sundhed og udvikling, skal der tages hensyn til såvel barnets eller den unges øjeblikkelige tilstand som til dets fremtidige opvækstbetingelser. Det er ikke en betingelse, at der kan konstateres en allerede indtruffet alvorlig skade. Behovet for at beskytte børn og unge tilsiger, at der bør være mulighed for at gribe ind, inden barnet eller den unge er skadet i en grad, der gør det meget vanskeligt at hjælpe.

Barnets eller den unges alder og modenhed, herunder evne til at tage vare på sig selv, kan have betydning for vurderingen af, om barnets eller den unges sundhed og udvikling er i alvorlig fare. Faren for barnets udvikling bør endvidere ses i relation til forholdene i det land, barnet eller den unge forudsættes at leve sit liv i.

4.1.3. Andre kriterier

Det er ikke en betingelse for, at en rejse er omfattet af straffelovens § 215 a, at barnet eller den unge ufrivilligt er sendt af sted. Det afgørende er, om barnets eller den unges sundhed eller udvikling bringes i alvorlig fare på grund af rejsen, ikke hvorvidt barnet har været indforstået med dette.

Det er også uden betydning for anvendelsen af bestemmelsen, hvordan barnet er kommet til opholdsstedet i udlandet. Omfattet er således situationer, hvor barnet eller den unge selv er rejst til opholdsstedet, hvor forældrene har ledsaget barnet eller den unge, eller hvor forældrene har ladet en anden person bringe barnet eller den unge til opholdsstedet. Det gælder også i de tilfælde, hvor forældrene efterlader barnet eller den unge på et opholdssted, og i de tilfælde hvor den ene eller begge af forældrene bliver sammen med barnet eller den unge.

Det er ikke i sig selv afgørende for, om forældre kan ifalde strafansvar efter den foreslåede bestemmelse, at barnet eller den unge opdrages under eller påvirkes af værdier, som adskiller sig fra de danske, eller at barnet eller den unge er undergivet restriktioner, som ikke er sædvanlige i en dansk sammenhæng. Disse forhold vil imidlertid kunne indgå som momenter i den samlede vurdering af, om udlandsopholdet kan have alvorlige negative konsekvenser for navnlig barnets udvikling.

4.1.4. Jurisdiktion

Straffelovens § 215 a finder anvendelse, uanset hvortil det forurettede barn sendes på et udlandsophold, og uanset hvor forælderen eller forældrene til det pågældende barn befandt sig i forbindelse med fuldbyrdelsen af overtrædelsen.

Det afgøres efter straffelovens §§ 6-9 a, om forholdet kan retsforfølges i Danmark.

5. Straf og andre retsfølger

5.1. Strafpåstanden i sager omfattet af straffelovens § 215 a

Efter straffelovens § 215 a straffes med bøde eller fængsel indtil 4 år den, som sender sit barn til udlandet til forhold, der bringer barnets sundhed eller udvikling i alvorlig fare, eller lader sit barn tage del i et sådant udlandsophold.

Det følger af forarbejderne, at domstolene i forbindelse med straffens fastsættelse bl.a. skal tage højde for varigheden eller den forventede varighed af et udlandsophold, de omstændigheder, barnet har befundet sig under på opholdet, og de mulige negative konsekvenser, opholdet har haft eller ville kunne få for barnet eller den unge.

Straffen udmåles i overensstemmelse med principperne for udmåling af straffen for lignende overtrædelser af straffeloven, som har en tilsvarende strafferamme, herunder navnlig frihedsberøvelse efter straffelovens § 261.

5.2. Straf i sammenstød

Straffelovens § 215 a kan efter omstændighederne omfatte adfærd, der er selvstændigt kriminaliseret i andre bestemmelser i straffeloven.

Bestemmelsen er ikke til hinder for, at forældrene også kan straffes i sammenstød med andre straffelovsbestemmelser. Det omfatter herunder vanrøgt efter straffelovens § 213, unddragelse af forældremyndighed efter straffelovens § 215, ulovlig tvang efter straffelovens § 260, frihedsberøvelse efter straffelovens § 261 eller trusler efter straffelovens § 266 eller medvirken til sådanne overtrædelser.

6. Efter dom

6.1. Domme til Vidensbasen

Det skal overvejes, om dommen er egnet til at indgå i anklagemyndighedens Vidensbase.

En dom kan være egnet til Vidensbasen, hvis den belyser straffniveauet eller praksis for udvisning mv., eller hvis dommen belyser problemstillinger af generel/principiel betydning for retstilstanden.

Kun endelige domme må indsendes til Vidensbasen.

Skemaer til indsendelse af domme til Vidensbasen findes i Vidensbasen på AnklagerNet.

7. Love og forarbejder

Straffeloven - seneste hovedlov

– Lovbekendtgørelse nr. 1156 af 20. september 2018

Relevante forarbejder

- Lov nr. 1542 af 18. december 2018 (Kriminalisering af udlandsophold, der bringer et barns sundhed eller udvikling i alvorlig fare) – lovforslag nr. L 22 af 3. oktober 2018 som fremsat.

Rigsadvokaturen, den 17. juni 2019

RIGSADVOKATEN

/ Rigsadvokaten